

Groddjur i Östra Charlottendal

Kompletterande inventering, planförslagets kompatibilitet med artskyddsförordningen och kommentarer kring förstärkningsåtgärder

Bakgrund

Calluna AB har fått i uppdrag av Värmdö kommun att utföra en inventering av ett begränsat område i södra delen av Östra Charlottendal. Detta mot bakgrund av det omfattande planförslaget för bebyggelse i de centrala delarna av skogsområdet i Östra Charlottendal.

Området har tidigare inventerats av Ekologigruppen (2017). Vi hänvisar till deras rapport för beskrivning av undersökningsområdet och de förekommande arterna samt numrering av inventerade småvatten. Till stor del överensstämmer resultaten av denna inventering med resultaten av den som Ekologigruppen genomförde. Dock hittades en individ av större vattensalamander vid en lokal där den tidigare inte observerats.

Figur 1. Kartan är från Ekologigruppen (2017). Inventerade vatten är benämns som 9, 10, 11, 12 och 13 i denna figur och även fortsättningsvis i denna skrift.

Inventering

Metod

Platsen besöktes vid tre tillfällen, se tabell 1. Två av dessa var under groddjurens lekperiod under kvällstid i syfte att inventera förekomster och översiktlig bedömning av populationsstorlek. Det sista besöket företogs i augusti under dagtid i syfte att undersöka möjligheter till förstärkningsåtgärder för groddjur.

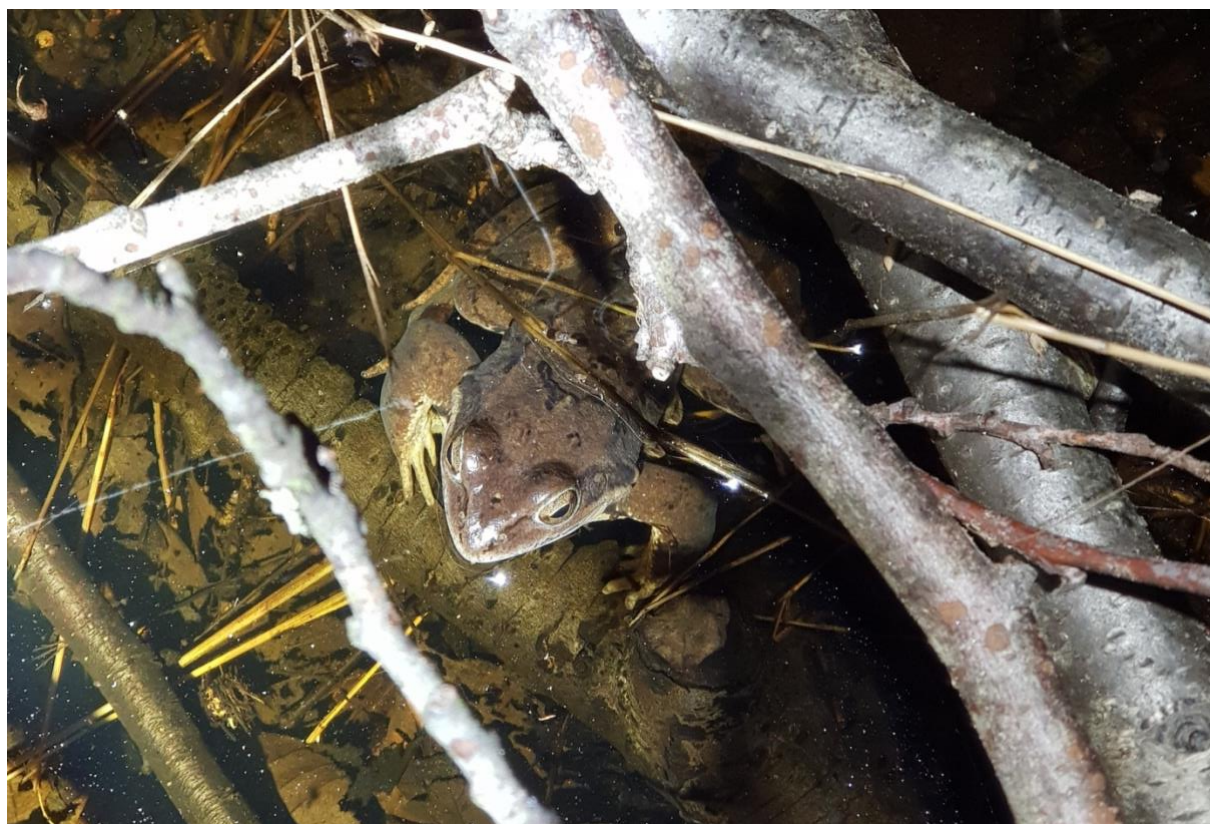
Resultat

Tabell 1. Tabellen redovisar resultat av den genomförda inventeringen.

Datum	Klockslag	Observerade groddjur	Kommentar
21/4	22-00	Mindre vattensalamander, större vattensalamander, åkergroda	Stora antal av mindre vattensalamander observerades vid lokal 10. Där sågs även åkergrodan och den större vattensalamandern. Ett mindre antal mindre vattensalamander sågs vid lokal 11.
7/5	21-23	Mindre vattensalamander, större vattensalamander,	Stora antal av mindre vattensalamander observerades vid lokal 10. Återigen såg en större vattensalamander, troligen samma individ.
28/8	09,30-11,30		Läge för förstärkningsdamm och övervintringsplatser undersöktes.

Figur 3. Större vattensalamander fotad vid plats nr 10 vid inventeringstillfället den 22/3.

Figur 2. Åkergroda fotad vid plats nr 10 vid inventeringstillfället den 22/3.

Artskyddsfrågor

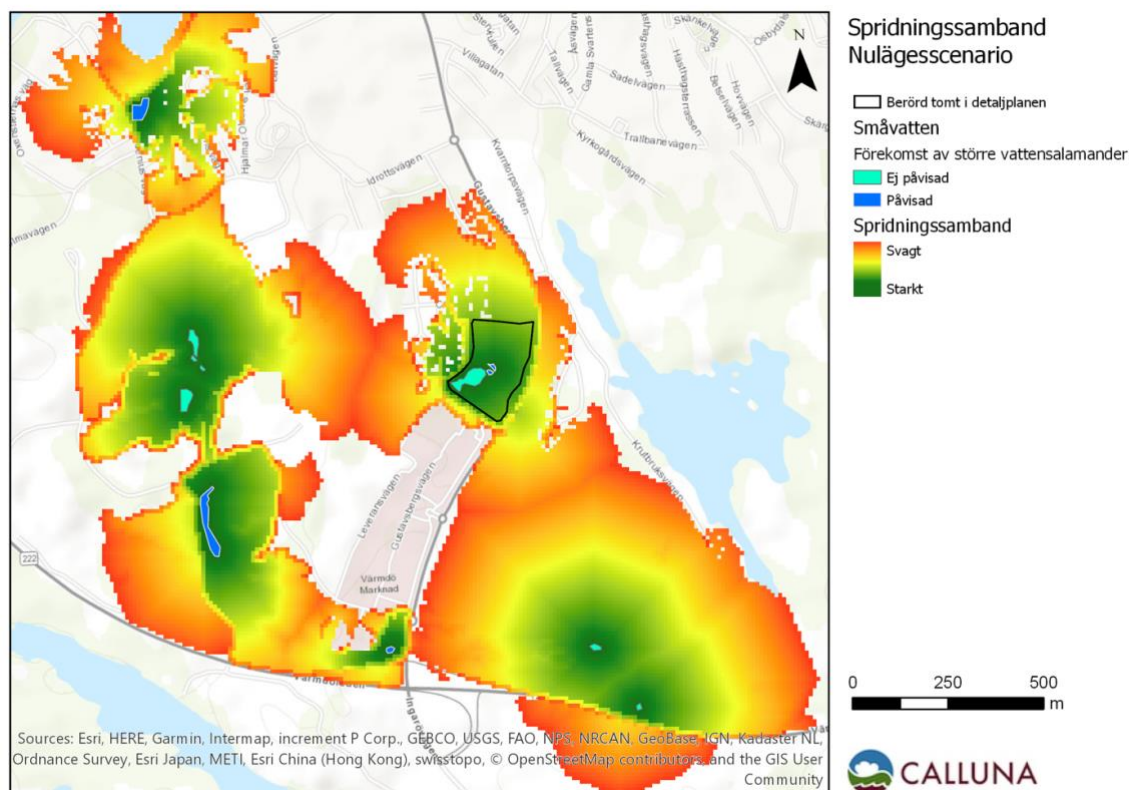
Endast den mindre vattensalamandern förefaller förekomma i en reproducerande population i området. Större vattensalamander och åkergroda observerades bara i en individ och de småvatten som finns i området bedöms inte som lämpliga, eller ens möjliga, för dem att använda som reproduktionslokaler. Tidigare utförda habitatnätverksanalyser för större vattensalamander (se Figur 4) visar att planområdet och inventeringsområdet ligger inom spridningsavstånd och därmed ingår i habitatnätverket som finns i Västra Charlottendal. Detta styrks av fynden i denna inventering. Åkergrodan är inte observerad i Västra Charlottendal varför den observerade individen troligtvis har sitt ursprung i en population som finns öster om Gustavsbergsvägen.

Fynden pekar dock på att det inte rör sig om etablerade populationer av dessa arter men att lokalerna som sagt ligger inom spridningsavstånd från lokaler där arterna förekommer och att de i viss mån rör sig genom området. Närmaste kända lokal för större och mindre vattensalamander är den lilla damm som ligger ca 550 meter väster om fyndplatsen vid bensinmacken (lokal nr 14 i Ekologigruppens PM). Andra kringliggande kända lokaler för större vattensalamander finns nordväst om fyndplatsen (ca 1,7km från fyndplatsen), lokalen på "Skoltomten" som försvinner i samband med exploatering av det området. Söder om väg 222 finns inga lokaler dokumenterade inom ett sannolikt spridningsavstånd därtill utgör sannolikt vägen en nära 100% barriär. Möjligen kan "Knuts hav", vilket är ett större våtmarksområde sydöst om Kvarnsjön, utgöra en lokal för större vattensalamander, åkergroda och övriga groddjursarter i området. Längre åt nordost, vid Värmdö köpcentrum, på östra sidan av Skärgårdsvägen finns observationer av större vattensalamander.

Men med den i dagsläget tillgängliga kunskapen vet vi inte tillräckligt om hur bevarandestatusen för de lokala populationerna av de observerade groddjuren ser ut i fråga om geografisk utbredning eller populationsstorlekar och kan därför inte uttala oss med säkerhet om en utveckling enligt planförslaget utlöser förbud enligt artskyddsförordningen. De rekommendationer om förstärkningsåtgärder som ges nedan utgår ifrån att försiktighetsprincipen användas och att ambitionen är att gynnsam bevarandestatus ska skapas eller upprätthållas för samtliga observerade arter.

Likt Ekologigruppen (2017) bedömer Calluna att den öppna ängsmarken, brynzoner och skogsslänt utgör lämpligt habitat för större vattensalamander och därtill åkergroda och övriga groddjursarter. De områden som planeras bebyggas utgör inte optimala livsmiljöer men kan användas för spridning och i viss mån födosöksområde samt för övervintring.

För att åstadkomma gynnsam bevarandestatus för större vattensalamander och åkergroda samt bibehålla den för mindre vattensalamander bör ett antal (3-4) lekvattnen tillskapas (se Förstärkningsåtgärder nedan). Åtgärderna ska möjliggöra spridning i området och säkerställa spridningsvägar till kringliggande populationer. Att flera vatten anläggs som skiljer sig i utformning och egenskaper är även ett bra sätt att säkerställa att alla berörda arter har förutsättningar för reproduktion och att kontinuerlig ekologisk funktion säkerställs.

Figur 4. Habitatnätverksanalys för större vattensalamander. Hämtat från Kindvall & Nordén (2018). Efter att denna analys togs fram har ytterligare information framkommit som förändrar denna bild. Detta genom inventeringsarbete, pågående exploateringsprojekt och förstärkningsåtgärder. Bilden visar dock att Östra Charlottendal ligger inom habitatnätverket vilket också bekräftas av denna inventering.

Förstärkningsåtgärder

Den planerade dagvattendammen vid Dalkärret planeras så att den kan fungera som lakvatten för groddjur. Detta är bra och behöver göras ordentligt. Utformningen diskuteras inte här men några problem ses i den ritning som gavs som underlag till detta uppdrag. Dels är delen som ser ut att vara planerad som groddjursdamm för liten ut i relation till de ytor som finns tillgängliga på platsen. En väg är skissad genom den del som i dagsläget utgör lågpunkten vilket förefaller olyckligt. Delen som håller vatten året runt bör vara betydligt större är vad skissen visar. Givetvis är en förutsättning för att den ska fungera som reproduktionslokal för groddjur att vattenkvaliteten är tillräckligt bra.

Detta bör kompletteras med ytterligare minst 3 dammar (se Figur 5) för att förbättra spridningssamband och skapa förutsättningar för starka populationsstorlekar. Därtill bör övervintringsplatser tillskapas. Även passager vid kringliggande vägar är mycket önskvärt.

Både åt väster där den närmsta lokalen för större vattensalamander finns (dock avgränsad av större väg) och öst-nordöst mot potentiella lokaler vid Knuts hav och vidare mot den konstaterade lokalen vid Värmdö Köpcentrum (även den avgränsad av större väg, Skärgårdsvägen)

För att stärka möjligheterna till övervintring och generellt förbättra kvaliteten på områdena kring de tillskapade lekvattnen bör 2-3 övervintringsplatser tillskapas (se Figur 6). Detta kommer även gynna reptiler i området.

Figur 5. Röda cirklar visar önskvärda platser för anläggning av småvatten. Gula cirklar visar punkter där passager förbi vägar behöver förstärkas.

Figur 6. Bilden visar ett grovt förslag på större damm. Rödmarkerade zoner är solbelysta bryn där övervintringsplatser kan förläggas. Orange linje visar grovt tillgängligt område för dammanläggning baserat på befintlig topografi.

Referenser

Möllegård, J. & Pihlgren, A. (2017) Inventering av groddjur i Charlottendal, Värmdö. Ekologigruppen.

Kindvall, O. & Nordén, E. (2018) Bevarandestatus för större vattensalamander, Artskyddsutredning inför byggande av förskola. Calluna AB.